

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола

Циклова комісія суспільних дисциплін

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

«Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні»

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА ЗАНЯТТЯ

Укладач: Наталія ГОРОДИСЬКА

Тернопіль, 2024

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТКА ЗАНЯТТЯ

Дисципліна: Історія України

Дата: _____ 2024 р.

Група: _____

Тема заняття: Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні.

Цілепокладання: розкрити процес утвердження диктаторської влади Й.Сталіна – культу вождя, пояснити причини і наслідки встановлення тоталітарного режиму, індустріалізації, колективізації, Голодомору, масових репресій, згортання українізації та посилення політики русифікації; аналізувати позитивні та негативні результати перших п'ятирічок, навчити висловлювати та аргументувати власні судження щодо порушення прав людини в умовах тоталітарного режиму; розвивати логічне та історичне мислення; сприяти вихованню патріотичних почуттів учнів, національної самосвідомості.

Тип заняття: повідомлення та засвоєння нових знань.

Форма: інтерактивна лекція.

Формування предметних компетентностей:

- **хронологічна компетентність** – передбачає вміння студентів мислити історико-хронологічно, орієнтуватися в історичному часі, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- **просторова компетентність** – орієнтування в соціально-історичному просторі, вміння мислити геопросторово;
- **інформаційна компетентність** – вміння критично мислити, працювати з різними джерелами інформації;
- **логічна компетентність** – мислити системно, виявляти взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємовплив історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох; розуміти множинність трактувань минулого і сучасного та зіставляти їхні інтерпретації;
- **аксіологічна компетентність** – усвідомлювати власну гідність, реалізувати власні права і свободи, поважати права і гідність інших осіб, виявляти толерантність, протидіяти проявам дискримінації.

Очікувані результати:

Знати основні події історичного та культурного розвитку України 30-х рр. XX ст., дати переходу до форсованої індустріалізації та суцільної колективізації в УСРР; Голодомору; показових політичних процесів 1920-х – початку 1930-х рр. («Шахтинська справа», «справа

Спілки визволення України» тощо); Розуміти та характеризувати історичний та культурний розвиток Наддніпрянської України під владою СРСР у міжвоєнний період; специфіку боротьби представників української інтелігенції за визволення українського народу від тоталітарного режиму радянської влади; суть та наслідки форсованої індустріалізації, насильницької колективізації, Голодомору 1932 – 33 рр. та масових репресій; Вміти застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу проблем історії та культури України; самостійно аналізувати різноманітні питання з історичної проблематики дослідження даного історичного періоду; зокрема, розкривати зміст головних подій, фактів, протиріч в галузі розвитку історичної минувшини середини ХХ ст., роль церкви та вплив релігії на культурне та суспільне життя України у міжвоєнний період; оперувати при цьому засвоєним категоріально-понятійним та термінологічно-дефініційним апаратом історичної та культурної термінології та історичними датами.

Методи і технології: інформаційно-комунікаційні технології, мозковий штурм, мікрофон, методи візуалізації, робочий зошит, соціологічне дослідження: інтерв'ювання, метод «Віяло», асоціативний кущ, SWOT – аналіз, метод проектів, метод «дослідник», елементи випереджувачого навчання, проблемне навчання.

Основні поняття та терміни: «п'ятирічка», «соціалістична індустріалізація» «Великий терор», «геноцид», «Голодомор», «депортації», «директивна економіка», «епоха Голодомору», «Закон про п'ять колосків», «хлібозаготівлі», «чорна дошка», «культ особи», «соціалістичне змагання», «соціалістичний реалізм», «сталінізм», «репресії», «розкуркулення», «Розстріляне відродження», «тоталітарна імперія» «націонал-ухильництво», «Головне управління таборів (ГУТаб), «паспортна система».

Міжпредметні зв'язки:

- Українська мова (асоціації із словами «голод, голодомор»? Іменники. Прикметники. Словосполучення)
- Українська література (поети, письменники «Розстріляного відродження»)
- Психологія (каннібалізм, мутація моралі в часи Голодомору 1932-33 рр.)
- Біологія (людина – істота біосоціальна скільки часу люди могли жити без їжі, витривалість людського організму)
- Соціологія (еволюція людства на різних етапах історичного розвитку; соцдослідження)
- Математика (обробка даних соціологічних досліджень)
- Правознавство (порушення прав людини, репресії, геноцид)
- Екологія (будівництво заводів-гігантів з порушенням норм; в часи Голодомору довкола витав трупний сморід..., зникли тварини, комахи, птахи...)
- Політологія (встановлення тоталітарного режиму)
- Економіка (директивна економіка, диспропорції у розвитку регіонів)
- Культурологія (культурна революція, доба «Розстріляного відродження», соцреалізм)
- Людина і світ (процес соціалізації людини)
- Географія (розпізнавати на картосхемі основні індустріальні об'єкти, побудовані в роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору)
- Інформатика (відеозаписи, штучний інтелект, чат gpt, чат gemini, classroom, just class)

Обладнання: аудіовізуальні засоби, мультимедійний проектор, екран, ноутбук, мультимедійна презентація, підручник, опорний конспект лекції, дидактична картка, плакати, тематична експозиція до Голодомору 1932-33 рр., відеозаписи, чат gpt, чат gemini, classroom, just class.

Рекомендована література:

1. Гісем О., Мартинюк О. Історія України: підруч. для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 240 с.
2. Пометун О.І., Гупан Н.М. Історія України: підруч. для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : УОВЦ «Оріон», 2018. 288 с.
3. Власов В. С., Кульчицький С. В. Історія України: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2018. 256 с.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

I. Організаційний.

II. Підготовка студентів до вивчення нового матеріалу:

- 2.1. актуалізація опорних знань та життєвого досвіду студентів;
- 2.2. повідомлення теми, мети, завдань заняття;
- 2.3. мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів.

III. Вивчення нового матеріалу.

IV. Узагальнення і систематизація вивченого.

V. Підсумки заняття.

VI. Домашнє завдання.

Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні

Етапи заняття	Діяльність викладача Діяльність студентів
I. Організаційний	Привітання. Перевірка готовності аудиторії та студентів до заняття. Виявлення відсутніх.
II. Підготовка студентів до вивчення нового матеріалу 2.1. Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду студентів 2.2. Повідомлення теми, мети, завдань заняття	1.1. Ставлю запитання: Метод «Мозковий штурм» - Давайте пригадаємо, в результаті яких подій в Україні утворився радянський тоталітарний режим? - Коли була Українська революція? - В цей час існували такі державні утворення? - У 1919 р. в УСРР розпочалась політика...? («воєнного комунізму»). 1919-1921 рр. - На зміну політиці «воєнного комунізму» прийшла доба? (НЕПу) 1922-1928 рр. - Ключові засади цієї політики? Неп почався з голоду... - Коли утворено СРСР? Період існування? Встановлення комуністичного тоталітарного режиму. - Тим часом Західноукраїнські землі були включені до складу яких держав? 2.2. Повідомляю тему лекції, мету заняття та план. Студенти записують тему та план у робочі зошити. ТЕМА. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні. МЕТА: розкрити процес утвердження диктаторської влади Й.Сталіна – культу вождя, пояснити причини і наслідки встановлення тоталітарного режиму, індустріалізації, колективізації, Голодомору, масових репресій, згорання українізації та посилення політики русифікації; аналізувати позитивні та негативні результати перших п'ятирічок, навчити висловлювати та аргументувати власні судження щодо порушення прав людини в умовах тоталітарного режиму; розвивати логічне та історичне мислення; сприяти вихованню

2.3. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів

патріотичних почуттів учнів, національної самосвідомості.

ПЛАН:

1. Форсована індустріалізація в УСРР/УРСР.
2. Насильницька (суцільна) колективізація. Голодомор 1932-33 рр.
3. Масові репресії. «Великий терор».
4. Національно-культурне життя радянської України 1930-х рр. Культурна революція.

Сьогодні Україна переживає найважчі випробування за весь період незалежності. Повномасштабна війна, яку 24 лютого 2022 р. розпочала Російська Федерація, спрямована насамперед проти української державності та має виразні риси геноциду українського народу.

Складовою цього геноциду є намагання путінського режиму знищити українців як політичну націю, зруйнувати не тільки українські міста і села, але й українську історичну пам'ять та національну самосвідомість. У підготовці до цієї варварської війни путінський режим особливу роль приділяв фальсифікації історії та пропаганді «руського міра».

Як бачимо історія повторюється... Сьогодні ми розглянемо одну із жахливих сторінок нашої історії. Це 1930-ті рр. Роки катувань, знущань, репресій, геноциду, голодомору...

Наголошую, що опорний конспект та презентацію до даної теми розміщено на платформі Moodle.

2.3. Повідомляю взаємозв'язок теми з формуванням професійних якостей майбутніх туристів та геодезистів.

Розпізнавати на картосхемі: основні індустріальні об'єкти, побудовані в роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору.

Дати згідно програми ЗНО.

Поняття та терміни: ми будемо розглядати протягом заняття.

Персоналії згідно програми ЗНО.

Чат Gemini. ШІ (Штучний інтелект). Спілкування

3 особистістю/постаттю 3 минулого...

	Випереджувальне завдання. Історично-культурні пам'ятки згідно програми ЗНО.
III. Вивчення нового матеріалу	Протягом заняття звертаю увагу студентів на ті моменти, коли необхідно зробити записи у дидактичній картці. Оголошую перше питання плану «Форсована індустріалізація в УСРР/УРСР» і одночасно звертаю увагу студентів на етапи радянської модернізації України: індустріалізація, колективізація, культурна революція. Тоталітаризм це? Метод «Мікрофон» Назвіть основні риси тоталітарного режиму? Відео. Диктатори. Й. Сталін. Що саме Вас здивувало у біографії Й. Сталіна? Чат gpt. ШІ. Ви мали випереджувальне завдання: опрацювати поняття індустріалізація використавши чат gpt. Тож які варіанти Вам видав штучний інтелект, що нового Ви дізнались у нейромережі? Цілі, досягнення індустріалізації? (ШІ використовують для аналізу інформації) <u>1928/1929 рік – 1932 рік – затвердження першого п'ятирічного плану.</u> Гасло: «П'ятирічку за чотири роки». «Техніка вирішує все» Карта індустріальних об'єктів, побудованих в роки першої п'ятирічки. Робота з картою. Студенти працюють із дидактичною карткою. <u>Друга п'ятирічка (1933—1937 рр.).</u> Гасло «Кадри вирішують усе!». Соціалістичні змагання (Стахановський рух 1935 р. - Олексій Стаханов) Відео: Стаханівський рух. Чи дійсно це був рекорд О. Стаханова? З якою метою влада була зацікавлена у соцзмаганнях? Закріплення: аналіз плакатів даного періоду. Підбиваю підсумки першого питання і оголошую друге питання теми: «Насильницька (суцільна) колективізація. Голодомор 1932-33 рр.». Колективізація – заходи спрямовані на створення колективних господарств - колгоспів. Перекачування коштів з села в міста. 1929 рік – початок насильницької колективізації. До 1937 р.

1929 р. - Політика розкуркулення: куркулі – заможні селяни.

Відео. Розкуркулення. Хто такі куркулі?

1930 р. - У результаті опору селянства суцільна колективізація в УСРР була зірвана. Україна стала головним центром опору колективізації.

Однак уже на початку 1931 р. суцільна колективізація розгорнулася з новою силою.

Відео. Голодомор... Свіча...

1932-й... Україна. Довкола витав трупний сморід... Люди мов живі трупи.

Ставлю запитання: скільки голодів було в Україні?

Причини голоду 1921-23 рр. в Україні? Кількість жертв?

Знання з біології. Скільки людина може прожити без їжі та води? Витривалість людського організму.

Повідомлення. Голодомор 1932-33 рр.

Свідчення очевидців. Метод «дослідник».

Робота з картою. Райони, що найбільш постраждали від Голодомору. **Студенти працюють із дидактичною картою.** Найбільше постраждали Київська і Харківська області.

Метод асоціативний куш paintbool (асоціації)

Які асоціації у Вас виникають із словами «голод, голодомор»?

Метод «Віяло». Охарактеризуйте, не повторюючи попередніх... іменники, прикметники, словосполучення:

Першим розкрив правду про Голодомор журналіст з Уельсу **Гарет Джонс**, який згодом заплатив за це своїм життям.

Відео. Гарет Джонс. Хто такий Гарет Джонс? Якою була ціна правди?

Кінець 1933 року...

- ✓ Україна виморена штучним Голодомором.
- ✓ Україна втратила національну еліту,
- ✓ Україна стоїть на руїнах храмів,
- ✓ Україна позбулася всіх родинних цінностей,
- ✓ Україна на десятиліття позбавлена національного, політичного та громадського життя.

Це голодне лихоліття – явище не стихійне, а цілком рукотворне.

То був страшний, навмисний злочин,

Такого ще земля не знала!

Закрили Україні очі.

І душу міцно зав'язали!

Біль Голодомору українці вилили у поезії, мистецтві, у піснях...

Вірш. Пам'ять серця. Наталя Погребняк.

Відео. Голодний дух.

Закріплення: аналіз плакатів даного періоду.

Зазначаю, що **терор** – політика придушення залякування насильницькими методами. Засіб примусу – покарання і зачитую **третє питання** «Масові репресії. «Великий терор».

Повідомлення. Великий терор.

Биківня. Сандармох.

Робота з історичним джерелом.

Із спогадів очевидця судового процесу над членами СБУ в Харківському оперному театрі:

«Підсудних привозили з тюрми не в «чорних воронках», а в звичайних автобусах, ніби на прогулянку. На сцені в перервах підсудним підносили чай з «тістечками». Організатори явно перегравали свою роль. І признання, і театральні солодощі, — все належало до заздалегідь розробленого ритуалу. І підсудні мали коритися йому.»

Завдання:

Як було організовано судовий процес? Чому він нагадував свідкам театр? Про що свідчить, на вашу думку, такий характер процесу?

Студенти роблять відповідні записи у дидактичну картку.

Зачитую **четверте питання**: «Національно-культурне життя радянської України 1930-х рр. Культурна революція»

Згорання коренізації.

В чому полягала підступна мета політики коренізації? 1923-1938 рр. (завданням було здобути прихильність населення та поширити комуністичну ідеологію (націонал-комунізм).

Як вважаєте, чому влада різко припинила політику коренізації?

Кого з представників «Розстріляного відродження» Ви знаєте?

Соціологічне опитування. Інтерв'ювання. Відео.

Наслідками комуністичного терору в Україні стало знищення політичної, мистецької та наукової еліти, деформація суспільних зв'язків, руйнування традиційних ціннісних орієнтацій, поширення суспільної депресії й

	денаціоналізація. Вірш. Василь Симоненко. На цвинтарі розстріляних ілюзій... Піднесення 1920-х рр. змінилося занепадом 1930-х рр. Сталінський терор завдав надзвичайно важкого удару мистецтву України. Атеїстична пропаганда. Друга п'ятирічка (1933—1937 рр.) за висловлюваннями Й. Сталіна стала «п'ятирічкою знищення релігій», або «безбожною п'ятирічкою». Масове руйнування церковних споруд. Підбиваємо підсумки.
IV. Узагальнення і систематизація вивченого	Закріплення дат, понять та термінів. Виділяю у змісті лекції основне, істотне, що підлягає узагальненню та систематизації. SWOT-аналіз української нації. Рефлексія: я дізнався... мене здивувало... для мене було шоком... я відкрив для себе... Студенти висловлюють свої думки.
V. Підсумки заняття	Аналізую виконані завдання на занятті. Оголошую, що наступним заняттям буде семінар по даній темі.
VI. Домашнє завдання	Опрацювати матеріал підручника § 23-27, опорний конспект лекції на платформі moodle.gi.edu.ua та рекомендовану літературу, переглянути відеолекцію у додатку classroom, виконати тестові завдання на платформі justClass, SWOT-аналіз української нації. Підготуватись до семінарського заняття на тему: «Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні» 1930-ті рр.!!!

Література

1. Гісем О., Мартинюк О. Історія України: підруч. для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Харків Вид-во «Ранок», 2018. 240 с.
2. Пометун О.І., Гупан Н.М. Історія України: підруч. для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : УОВЦ «Оріон», 2018. 288 с.
3. Власов В. С., Кульчицький С. В. Історія України: підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2018. 256 с.